

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

SIMPEL ZIELEN

Een volkse tragikomedie in vier bedrijven

door

Ria de Haes

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2016

Nr.2311

PERSONAGES

(5 dames - 5 heren)

RIKSKE
JUL
GUNTER
ARIANNE
JOSFIN
RITA
FACTEUR

De uitbaters van hun toevluchtsoord

STAF
IRMA

De buitenstaander

BRIGITTE BOENDERS - architecte

1880
DECOR

Deze tragikomedie bestaat uit 4 bedrijven, gespeeld in het café van Staf en Irma.

TIJD

1ste bedrijf: een koude wintermorgen
2de bedrijf: diezelfde wintermorgen
3de bedrijf: 14 dagen later. Namiddag
4de bedrijf: 2 maanden later. Avond

EERSTE BEDRIJF

(Donker café, overgordijnen zijn dicht. Staf op in bretellen en hemdsmouwen, doet overgordijnen open, maakt buitendeur los en zet de kachel open. Aan zijn bewegingen is goed te zien dat hij niet goed in zijn vel zit: hij is loom en uit zijn humeur.)

STAF : Miljaar miljaar. *(houdt hoofd vast)* Mijne kop, mijne kop. Nu heb ik al zoveel katers gehad en nog geraak ik daar niet aan gewend. En nu niet dat ik gisteravond zoveel had gedronken zenne... Laat eens zien... *(gaat terug in herinnering)* een pint of 14? Ja, dat moet het zo ongeveer zijn... Hola wacht, dan heb ik nog 2 trap-pisten, nee 3, gedronken met de Pol van zuur Lisa hier aan den toog, kwestie van afsluiterke. En toen alleman buiten was nog... laat eens zien... 3 wittekes om goed te kunnen slapen. Mijn gewoon gehalte ligt zeker nog 10 pinten en 5 wittekes hoger. Wacht ik zal mijn eigen eens oppeppen zie. Vooruit Staf jong, laat eens zien dat ge vroeger nog bij de turners zijt geweest. *(grinnikt)* 't Was wel om de vlag te dragen maar soit. *(Gaat naar het midden van het café en doet enkele arm-zwaaien waarbij hij één arm verrekt. Doet enkele hoofdbewegingen doch wordt duizelig en dient zich aan een stoel vast te houden. Geeuwt luidruchtig, doet enkele kniebuigingen tot hurkzit, doch valt achterwaarts op de grond. Hij blijft zitten en masseert zijn benen.)* Miljaar, miljaar mijne kop. Nu heb ik al zoveel katers gehad en nog geraak ik er niet aan gewend.

(Irma op met dienblad waarop een pot koffie, twee tassen en boterhammen. Ze zet het dienblad op de ronde tafel die in het midden van het café staat en bekijkt haar op de grond zittende man.)

IRMA : Wat zit gij daar te doen? Zijn er geen stoelen genoeg?

STAF : Ik zou toch eens wat aan mijn conditie moeten doen. Altijd achter die toog staan, daar krijgt een mens spataders van op de duur. Ik beweeg mijn benen niet

genoeg.

(Irma zet zich aan ronde tafel, schenkt koffie in en eet een boterham.)

IRMA : Allee, op uw keel zult ge dan toch geen spataders moeten verwachten, want die staat niet veel stil. *(maakt drinkgebaar)* 't Was gisteravond weer klaar daar in 't zaaltje bij de repetitie van de harmonie. Hoeveel hadt ge eruit? Een stuk of 18?

STAF : *(hevig verontwaardigd)* Zijt ge zot? Doet daar maar een stuk of tien af. *(Kruipt moeizaam recht, zet zich tegenover Irma en neemt een boterham)* Ge moest blij zijn dat we de harmonie nog hebben.

IRMA : *(ironisch)* Daar ben ik blij mee ook. Ik ben er zo blij mee dat ik, na een repetitieavond, lig te schudden in 't bed van 't lachen.

STAF : *(vergeet even verder te eten)* Da's straf.

IRMA : Wat is straf?

STAF : Dat gij het 's morgens, met het eerste dat ik zeg, eens zijt. Dat zijt gij anders nooit niet, 's morgens, 's middags, 's avonds... of zelfs *(grinnikt duidelijk met bijbedoelingen)* 's nachts.

IRMA : Is't goed met uw insinuaties.

STAF : Daar hebt ge ze met haar pensioaatwoorden. Hebt ge het over sinusit?

IRMA : Nee, daar heb ik het niet over, betweter. Ik heb het over de harmonie. 't Is alleen voor hen nog de moeite om open te houden ook, want als ge het van die kliek moest hebben die hier in de week altijd rond den toog hangt te poeffen, was uw faillissement nog in geen 100 jaar aangezuiverd bij de brouwerij.

STAF : Hopla, daar gaan ze weer: haar ogen nog niet open of haar mechanisme is al in gang gezet. Irma, ik weet dat ik uw teergevoelige natuur overhoop heb gesmeten door failliet te gaan met mijn bierdepôt maar miljaar *(slaat met vuist op tafel zodat de boterham die hij vasthield uit zijn hand vliegt)* houdt uw dagelijkse verwijten tenminste toch eens in tot na de morgenboterham. Mijn beet kaas komt al terug naar boven voor hij de kans kreeg om te zakken.

IRMA : Tiens, hij is al gezakt tot op de vloer zie *(raapt boterham op, mikt hem op het dienblad en neemt, onaangedaan, de ontbijtboel mee naar achter)* Miljaart gij maar door, het heeft tenminste gezorgd voor een goedkoop ontbijt: "alle beetjes

helpen" (*neemt de boterham waar Staf in gebeten heeft van het dienblad en steekt hem omhoog*) Deze avond : boterhammen met kaas. (*verdwijnt in keuken*)

(*Staf vliegt haar achterna doch botst tegen de gesloten deur.*)

STAF : Zo'n stuk pretentie van een wijf. Al goed dat ik de klanten nog heb, want één dag met haar en haar faillissementenklaagzang alleen en (*maakt wurggebaar*) zij had geen ontbijt meer nodig. (*spreekt in de richting van de keukendeur en zegt luider*) Nooit meer! (*nog luider*) Dat was nog goedkoper. (*Loopt achter de toog, tapt een pint, drinkt die in één teug leeg en boert luid*) En dan verschieten ze er van dat een mens reeds drinkt van 's morgens vroeg. (*tapt terug een pint en drinkt deze ook leeg.*)

(*Irma terug op met schoonmaakgerief en verrast Staf bij het drinken*)

IRMA : (*begint tafels en stoelen af te kuisen*) Ja ja, kapt ze maar naar binnen, 's morgens om negen uur. Op wat trekt dat nu? Dat beetje inkomsten dat wij nog hebben zult gij wel opzuipen.

STAF : (*verschiet en verslikt zich, klopt zich overdreven op de borst*) Gij zou een mens de vliegende tering op het lijf jagen van 't verschieten gij. Ja, ik drink een stevige pint. Dat heb ik als brouwer ook altijd gedaan. Maar toen verdiende ik veel geld hé, toen mocht het.

IRMA : Ja, toen mocht het, toen was het reclame voor uwe stiel.

STAF : (*gaat uitdagend met zijn hoofd vlak voor Irma hangen*) En nu, wat is 't dan nu?

IRMA : (*kletst hem met de stofvod op zijn hoofd*) Nu is 't zatlapperij.

STAF : (*tot zichzelf*) Toch wel straf hé, hoe 't gedacht over een mens afhangt van de positie die hij heeft. Toen ik rijk was was't reclame, nu ik failliet ben is 't zatlapperij.

IRMA : (*wrevelig*) En ge moet niet alles herhalen wat ik zeg. Als ik zoiets graag in huis heb koop ik wel een papegaai.

STAF : (*grinnikend*) Die drinkt geen bier, maar die houdt 's nachts uw voetekes ook niet warm hé.

IRMA : (*nors*) Aan een rubberen blaas alleen zou ik anders genoeg hebben. (*kijkt door het venster*) Oei, ik ben weg. (*neemt kuisgerief op*) De morgenramp is daar. Als ik die zie heb ik al gegeten en gedronken.

STAF : Dan hebt gij nu al geen ontbijt meer nodig.

IRMA : (*in het afgaan*) Wat?

STAF : Niks, laat maar.

(Rikske op, heeft alpinopetje op en krant onder de arm. Hij wrijft zijn handen en legt de krant op de toog.)

RIKSKE : Dag baas, ik heb weeral gezorgd voor u zie. (*gaat met rug naar kachel staan de handen op de rug om ze te warmen*) Koud baas, gevroren denk ik.

STAF : Gevroren denkt hij, het kwik is kapotgesprongen in mijn temperatuurmeter daarbuiten. (*tegen Rikske*) Tourtell, Rikske?

RIKSKE : Een pint? Ja baas. (*even stilte terwijl Rikske drinkt*) Zeg baas, ik heb deze morgen wel een uur op mijn knieën gelegen.

STAF : Zijt ge aan 't studeren voor pater of zo?

RIKSKE : Waarom? (*denkt even na*) Nee, nee dat is 't niet baas. Maar de venster van mijn mansarde stond vol met ijsbloemen (*tekent met zijn handen*). Grote met lange bloembladen zoals lelies en daartussen allemaal klein dikke ronde dhaliaskes. En heel dat bloemenveld hing aaneen met flinterdunne zilveren blaadjes. Het was precies die grote kanten lap die ons moemoe nog gemaakt heeft en die op 't tafel ligt. Schoon jong... (*denkt even na*) En dan te bedenken dat ik dat gemaakt heb.

STAF : (*langgerekt*) Rikske... Ge draaft weer door hé.

RIKSKE : Wel nee baas, ons Julia zei altijd dat die ijsbloemen gemaakt worden door onze adem. Dus heb ik dat zilveren schilderij gemaakt terwijl ik lag te slapen. Ik heb er niets voor moeten doen. Da's plezant hé baas, zoiets moois maken terwijl ge slaapt. Ik heb er een uur naar zitten kijken. Dat was zo curieus hé baas: tussen al dat wit en zilveren gewriemel kwam het blauwe licht van buiten stillekes doorgekropen en hier en daar blonk er een spiereke geel in van het winterzonneke dat opkwam. Maar toen ik het nog beter wou zien kwam ik met mijn gezicht te dicht bij het raam en opeens was er een open plek op het venster waar de kanten

bloemen weg waren. Ik had ze uitgeveegd door mijn warme adem. Daarom dacht ik zo sé baas: "van iets heel moois moet je rapraprap genieten want het is zo gauw weg". Da's toch juist hé baas?

STAF : Rik, wilt ge geloven dat ik u soms benijdt jong. Gij denkt tenminste nog na over de simpele dingen rondom u. Daar hebben wij allemaal geen tijd meer voor. En het is waar jongen: de gelukkige uren in een mensenleven zijn zo vlug verdwenen. Geniet ervan zolang je ze nog hebt. Zolang je de ijsbloemen nog kan zien... Ons Irma ziet niets meer. Zij trekt 's morgens haar ogen open en ziet toch nog geen steek.

RIKSKE : (*schaterend*) Waarom baas? Vergeet ze 't nachtlampje aan te doen?

STAF : Nee jong, ze ziet niets omdat ze toch alles zwart inziet, snapt ge het. (*Rikske denkt na*) Nee, ge snapt het niet. (*Blijft moedeloos op de tapkraan hangen, staart somber voor zich uit.*)

RIKSKE : Wat is 't baas, slecht geslapen? En waarom? Had ge koude voeten? Geen blaas meegenomen zeker?

STAF : (*geprikkelde*) Ik ben zelf al blaas genoeg zegt ons Irma. En houdt nu toch eens op met uw "baas". Ik heet Staf. En daarbij: gij werkt niet, hoe kunt ge dan een baas hebben?

RIKSKE : (*denkt na*) Ik werk wel baas... euh Staf. Mijn karretje ligt weeral bomvol oude gazetten zie, opgehaald voor de arme mensen.

STAF : En die levert gij dan in bij die verzuurde kneuterige dames Snoeckx van 't comité voor de minderbegoeden. Hebt gij van die opbrengst zelf al eens iets gezien Rikske?

RIKSKE : (*denkt na*) Nee baas, 't is voor de arme zwarte mensen in Afrika of daarergens.

STAF : 't Is straf.

RIKSKE : Waarom baas, ik ben toch geen arme mens? In de winter heb ik de ijsbloemen; elke dag een nieuw schilderij op mijn venster. En in de zomer heb ik de groene velden, de vogels en het zonneke. En ik heb toch u ook hé baas?

STAF : 't Is al goed simpel ziel. Ik moet ons Irmas furie niet op uw onnozele nek stapelen.

RIKSKE : (*lacht uitbundig*) Amaai baas, heb ik een onnozele nek? Dat is weer iets nieuw. Ge kunt een dikke nek hebben, ne vuile of ne propere. Maar een onnozele, dat wist ik nog niet zenne baas.

STAF : *(gaat naar de keuken)* Rikske ik ben direkt terug zenne. *(kijkt koket achterom)* nog even mijn morgentoilet af maken.

RIKSKE : *(roept hem nog achterna)* Voor mij moet dat niet zenne baas, ik zie u even graag met baard dan zonder.

(Julleke op met kitzak en in werkkledij.)

JUL : Dag Rik. *(Zet zich aan de toog en kijkt rond)* Waar is de Staf?

RIKSKE : Zijn eigen scheren denk ik en naar zijn morgen gemak.

JUL : Naar waar?

RIKSKE : Awel ja hij zei dat hij naar zijn morgentoilet ging. Volgens mij mag hij van zijn streken-Irma niet meer "gemak" zeggen.

(Jul denkt hier even met gefronste wenkbrauwen over na. Staf komt op.)

STAF : Dag Jul, uitgevroren op den bouw zeker maat. Een witteke?

JUL : Ja Staf, 't was begot koud op de werf, jong.

(Staf schenkt witteke in en zet het voor Jul op de toog. Rikske komt pal achter hem aan de toog zitten en bekijkt aandachtig de nek van Jul.)

(wijkt met zijn hoofd achteruit waarbij automatisch ook het hoofd van Rikske achteruit moet) Zeg, wat is 't? Gaat ge mij hypnotiseren langsachter of zoiets?

RIKSKE : Nee, waarom?

STAF : *(op Rikske)* Daar hebt ge hem weer met zijn beroemde vraag. *(tegen Rikske)* En beziet de Jul zo niet.

JUL : Och ik snap het al Staf: geeft de Rik ook iets van mij.

RIKSKE : Zeg amaaï, wat hebt gij allebei vandaag? Ik keek alleen maar naar de Jul zijn nek.

JUL : Hoe naar mijn nek? Kijkt naar uw eigen nek Rikske.

STAF : Dat zal hij slecht kunnen hé Jul. Een slangenmens is hij nu ook weer niet.

RIKSKE : Nee, ik keek alleen maar of de Jul ook een onnozele nek heeft. Maar ik kan er

niks onnozel aan zien hoor baas. Alleen dat hij hem al een tijd moet vergeten te wassen zijn.

(Jul kijkt zeer verbaasd en wrijft over zijn nek. Staf zet koffie voor Rikske neer op de toog.)

STAF : Hierzie, van de Jul. *(Jul betrouwt het niet meer naast Rikske en gaat aan ronde tafel zitten. Staf neemt de krant van de toog en gaat tegenover hem plaats nemen)*
Trek het u niet aan Jul. *(maakt gebaar aan hoofd)* 't Zal deze nacht weer volle maan geweest zijn zeker.

RIKSKE : Een koffie, waarom?

STAF : In een tourtell zit geen alcohol. Maar als ik u bezig hoor begin ik daar soms straf aan te twijfelen. Drinkt maar koffie, da's beter bij volle maan.

(In de stilte die nu ontstaat zijn Staf en Jul duidelijk in gedachten met hun eigen zorgen bezig. Ze zuchten om beurt. Op het schoteltje van de koffie voor Rikske liggen vier klontjes. Rikske ontdoet ze langzaam van het papier, laat ze van zeer hoog één voor één in zijn koffie vallen en roert er daarna als bezeten met zijn lepeltje in. Eindelijk valt zijn spel stil en hij loert zeer bedachtzaam naar Staf, daarna naar Jul.)

RIKSKE : Amaai da's hier plezant zeg. Baas, hebt ge al zo vroeg naar uw kas gekregen van uwe gendarm, want ge zijt superdeluxe slecht gezind hé?

STAF : Wel vriend, ze heeft deze morgen mijn faillissement al tussen mijnen boterham gelegd.

RIKSKE : *(schatert)* Ha ha baas, en smaakte het? Waar heeft ze dat gehaald, in de Nopri? *(spreekt met hoog stemmetje)* "En 100 gram fammizelement alstublieft. Dun snijden, 't is voor tussen den boterham ha,ha. *(Rikske danst lachend rond de ronde tafel.)*

JUL : Zeg Rikske, alstembleeft zenne, 't is hier geen teerfeest.

(Rikske stopt bij Jul en kijkt Staf aan.)

RIKSKE : Nee want op een teerfeest eet den baas mosselen inplaats van fammizelement.

STAF : Wat is 't Jul, ligt er bij u ook iets op uwe lever?

RIKSKE : Waarom? Heeft hij ook van dat fammizellement gegeten? Zware kost zeker, Jul?

STAF : (*zucht*) Rik, loop eens rap naar huis, gaat uw karreke uitladen, uw stoofke aansteken en uw keuken uitkeren, vooruit mars.

RIKSKE : En waarom baas? Er is toch niemand thuis als ik hier zit. (*Staf gebiedt hem met een blik. Rikske drinkt snel zijn koffie op en loopt naar de deur*) . Ja baas, ik ben al weg zie. Tot seffens hé baas, dag Jul. (*komt nog even terug binnen*) En schol voor die koffie, hé Jul. (*Af*)

STAF : Hoe moet dat nu verder denkt ge?

JUL : Met wat?

STAF : Wel met Rikske.

JUL : Ge weet toch dat die alles doet wat gij zegt. Die gaat nu zijn karreke uitladen, zijn stoof aansteken en zijn keuken uitkeren. Uw wil is wet voor dat manneke. Als gij moest gezegd hebben: "Rik spring hierbuiten in de beek" dan konden wij nu ongeveer den 100 bellen om hem stijfbevoren weer op te halen.

STAF : Nee, dat bedoel ik niet. Hoe moet dat nu met die sukkelaar verder. 't Is nu al drie maand geleden dat zijn zuster Julia stierf en nu zit dat daar in die oude krocht op zijnen alleen. Dat is nu toch geen mens om op zijn eigen te passen.

JUL : Och Staf, hij zit toch altijd hier. Uw café is nu voor hem zijnen thuis... (*zucht*) Daar zijn er ander die wel een huis hebben waar het goed warm is en waar ze niet alleen zijn, maar die er toch niet willen zijn.

STAF : (*kijkt Jul onderzoekend aan*) Problemen met Rozeke, jong?

JUL : (*de stiltes tussen deze repliek benadrukken de moeite die het de stoere bouwvakker kost om zijn hart te luchten*) Toen ik gisteren van de repetitie thuis kwam was madam niet in haar kot. Ons mannen lagen in 't bed. Maar haar heb ik van heel de nacht niet gezien, verdomme. Is dat nu een moeder? Wie laat er nu zo'n twee schapen van 10 en 12 jaar alleen liggen. Deze morgen nog niks... Ik heb tegen ons mannen gezegd dat ons moe naar tante Irene was gaan slapen...

STAF : Och jong, zoiets komt wel eens in de beste huishoudens voor. Niet te veel van

aantrekken. Zulke buien koelen wel af zonder te blazen.

JUL : En waar heeft dat nu gezeten?... Staf, toen de ploegbaas daarstraks zei dat we uitvroren was ik blij. Ik dacht: nu kan ik gaan zien of ze al thuis is. Maar onderweg moest ik ineens mijnen brommer stilleggen. Ik kreeg het zo benauwd, precies of ik had uren aan één stuk door gelopen. Zo moe voelde ik mij plots. Het koud zweet stond in mijn handen. Ik werd zo bang van weer in een leeg huis te komen dat ik hier binnengekomen ben.

STAF : Da's goed gedaan jongen, miljaar ge zou er nog iets van krijgen gij. Zo'n sterke beer. (*bokst hem speels tegen de bovenarm*) Pas op hé grote vent, geen malleuren doen zenne. Omdat uw Roza nu eens zot doet moet gij nog geen gekke dingen gaan doen.

JUL : Ik moest u eigenlijk niet met mijn zorgen komen lastigvallen, Staf. Gij zit zelf al hard genoeg in de miserie.

STAF : Nee da's niet waar Jul. Een platte portemonee dat is een probleem maar geen miserie. Als ge geen geld hebt kunt ge nog altijd van de ijsbloemen op de ruiten genieten.

JUL : Is uw gasstoof kapot dat gij ijsbloemen op de ramen hebt?

STAF : Laat maar zitten jong.

JUL : In ieder geval ik durf niet meer naar huis. Geeft mij nog een witteke, Staf.

STAF : (*gaat naar toog en schenkt jenever in*) Met uw Roza hebt ge ook uw handen vol man. (*olijk*) Allee, als ze thuis is tenminste.

JUL : (*fleurt even op*) 't Is een schoon vrouwmens ook hé Staf.

STAF : Ge hebt er een straffe pak aan, ja. Maar allee, hoe komt nu zoiets? Gij zijt toch een brave huisvader die hard werkt voor haar en uw twee jongens en om uw bungalow af te betalen. Ik begrijp dat niet. Uw enige pekelzonde is de repetitie van de harmonie.

JUL : Ons Roza is altijd een vinnige geweest. Dat zij eens graag gaat dansen dat begrijp ik.

STAF : Ja daarin past ge niet bij haar. Gij zijt meer het model tooghanger en pintheffer, Jul.

JUL : Maar nu blijft ze al een hele nacht weg. Denkt gij dat er een andere vent in 't spel is, Staf?

STAF : (*ontwikkend*) Ge moet niet altijd het ergste eerst denken. Da's doemdenken, daar

krijgt geboebels van op uw hoofd.

JUL : Horens zeker... Gij denkt dus dat dat niet kan. Pas op hé jong, ons Roza is nooit helemaal met mij content geweest.

STAF : (*sussend*) Wat hoor ik nu allemaal?

JUL : Zelfs niet toen we nog verkeerden. Weet gij dat zij op onze trouwdag de hele dag zuur heeft gezien omdat ik een trouwbloemeké bij had die madam niet aanstond?

STAF : Allee.

JUL : En zo is 't eigenlijk altijd gebleven. Ik heb steeds angstvallig op moeten passen op mijn doen en laten, want één woord van mij dat haar niet aanstond en haar humeur was voor een dag of twee naar de bom.

STAF : Maar allee Jul, da's toch geen leven.

JUL : In alle geval; ik weet wat ik weet... Ik heb er deze nacht, terwijl ik lag te luisteren of ik haar stap niet naast de gevel hoorde, nog aan moeten denken, jong. Weet gij dat ze vroeger, voor wij verkeerden, stapelzot was van Frans, de klerk van de notaris?

STAF : Wat zegt gij nu, daar heb ik nooit iets van geweten.

JUL : Da's zeker niet, ze heeft er ook nooit iets mee gehad. Frans zag haar natuurlijk nog niet staan. Die wist nog niet dat ons Roza bestond. Zij was er maar eentje van de Stronhoek. (*grinnikt schamper*) Frans wist waarschijnlijk nog niet eens dat de Stronhoek bestond. Maar bij haar moet dat diep gezeten hebben zenne.

STAF : Maar hoe weet gij dat dan ?

JUL : Ze droomt soms hardop van hem en, enkele jaren terug toen ik haar dat vertelde, kreeg ze een huilbui, zo erg dat ik dacht dat ze zot werd. Toen heeft ze me, in één geut, alles opgebiecht. Och jong van die sjieke mijnheer was ze al zot toen ze amper haar plechtige communie had gedaan.

STAF : Jul, nu denkt ge toch niet dat, allee, Frans is hier, met dat fijn poepemieke waar hij mee getrouwd is, al jaren weg.

JUL : Nee, nee, dat niet, maar ik wil maar zeggen, als ik, toen ze met mij trouwde haar volle goesting al niet was, dan zal het voor mij ook niet laten als ze een andere vent kan strikken. Geeft me nog een witteke, Staf. Ik ben van heel die uitleg rats vergeten te drinken. (*drinkt zijn borrel die nog half vol is verder uit*).

(Staf gaat achter toeg om witteke in te gieten. Irma op met kuisgerief.)

IRMA : Staf, ik trek naar achter hé *(ziet Jul en zegt kort)* Dag Jul, uitgevroren zeker? *(herneemt tegen Staf)* Ik ga die kamer achter de zaal nog een beurt geven, want straks komt de huurder. Dat weet ge toch nog wel zeker? Want met uw geheugen, 't was beter dat ge hierboven *(wijst op hoofd)* wat turnoefeningen deed.

STAF : *(terwijl hij witteke naar Jul brengt)* Maar ja, dat weet ik nog. Ge hebt de naam Boenders al dagenlang afgeschoten met uw repeteergeweer.

(Irma die reeds halverwege de deur naar de zaal was, draait zich terug om.)

IRMA : Ziet ge Jul, zo wordt een mens beloont voor de moeite die ge doet om mijnheer den brouwer te helpen zijn faillissement aan te zuiveren. Ge zoekt een huurder voor die rommelkamer achter de zaal, ieder beetje helpt denkt ge. En nog voor die mijnheer is gearriveerd heeft mijne onnozele vent er al een pik op.

STAF : *(tegen Jul)* 's Morgens is ons Irma altijd het vinnigst. 't Is een ochtendmens.

IRMA : *(geeft Staf duw in de rug)* Ge hebt het gehoord hé, als mijnheer de architect hier aankomt, beleefd zijn tegen hem en met twee woorden spreken zenne: "nee mijnheer den architect, ja mijnheer den architect, verstaat ge het?"

STAF : Ja madam de generaal, nee madam de generaal.

IRMA : En hem naar zijn kamer brengen zonder uw gebruikelijke commentaar, en zonder *(blik op Jul)* hem voor te stellen aan uw dagelijkse klanten posturen. Mijnheer Boenders zou nog denken dat hij in een beschutte werkplaats is terechtgekomen. *(gaat woest af naar zaal)*

STAF : *(kijkt haar na en wacht met tekst tot de deur achter Irma dicht is)* Zeg Jul, die van u is nooit in haar kot, die van mij wel, maar willen we wisselen?

(Jul grinnikt. Gunter op in deurgat en praat met rug naar de scène tegen Josfin.)

GUNTER : Maar Josfin, kom binnen, 't is veel te koud daarbuiten. Ik trakteer met koffie. *(tegen Staf en Jul)* Ge zult ze nu nogal zien lopen om binnen te komen, ziet ge't... hier is ze nu zie. *(maakt diepe buiging om langs hem, Josfin binnen te laten)*

Madaaam.

(Josfin op. Zij is slordig gekleed in oude maar wel kleurrijke vodden: een lange tule rok met daarover een gebreide trui. Slordig lang grijs haar met diadeem. Haar blote voeten zitten in versleten pantoffels. Ze heeft lange witte handschoenen aan en een waaier opengeplooid. Zij mompelt steeds binnensmonds en kijkt schielijk van links naar rechts. Zij maakt een reverentie voor elk van de drie mannen. Dan zet zij zich bovenop het tafeltje aan de deur (blijkbaar haar vaste plaats) en begint zeer deftig, vinger na vinger haar lange handschoenen uit te trekken en smijt ze daarna met theatraal gebaar weg.)

STAF : *(Gaat naar haar toe en maakt hoofse buiging)* Ha, de freule, wees welkom in onze nederige stulp. Mag "graaf Gunter" u een koffie offereren?

(Josfin knikt genadig ja. Ondertussen is Gunter voor de spiegel van de toog gaan staan en kamt zijn vetkuif. Hij zet zich aan de toog.)

GUNTER : Voor mij ook ene Staf en geef de Jul nog een witteke van mij.

STAF : Zeg Gunter was dat nu nodig?

GUNTER : Wat? Josfin binnenroepen? De arm sloor zat weeral zonder kousen aan met open sloeffen in het buskotje aan de kerk. Als ze daar nog lang blijft zitten vriest ze vast. *(tegen Josfin)* Of hebt gij een pamper aan freuleke?

(Josfin reageert met laatdunkende blik op Gunter. Zij blijft altijd bij de gesprekken aanwezig door haar stilzwijgende reactie op alles wat wordt gezegd en haar binnensmonds gemompel.)

STAF : *(tapt voor de Freule, Gunter en Jul)* Nee, dat bedoel ik niet. Was dat nu nodig die gelboel op uwe kop te masseren? Hij lag toch nog helemaal goed. Ge hebt dat meesterwerk toch maar pas gecreeërd voor dat ge naar den dop ging? Ge had moeten doen zoals de Fonzie. *(gaat voor spiegel staan en geeft immitatie van Fonzie uit Happy Days: hij neemt, breed, een denkbeeldige kam uit achterzak wil*

haar kammen, ontdekt dat het goed ligt en steekt ongebruikt de kam terug weg. Gunter en Jul lachen. Josfin maakt gebaar "gek") Ja freuleke, dat soort moet er ook zijn hé kind. *(gaat terug bij Jul aan ronde tafel zitten.)* Awel freuleke, is 't in uwe lodder van een kasteel te koud? *(Josfin knikt heftig ja. Zij gaat al mompelend naar Staf toe en knielt voor hem neer in smekend gebaar.)* 't Is goed. Ik zal straks in uw parkske nog wat hout komen kappen voor uw stoof hoor.

(Josfin, dankbaar glimlachend, staat recht waarbij zij in de zoom van haar rok trapt en moet balanceren om recht te blijven. Zij neemt terug plaats boven op de tafel aan de deur.)

JUL : Ik kom mee helpen Staf. *(draait zich van op zijn plaats om om de freule te kunnen aankijken.)* 't Is toch wreed hé, als ge bedenkt hoe rijkelijk haar grootvader leefde in dat kasteel vroeger. Toen was 't nog allemaal pracht en praal wat de klok sloeg.

STAF : Ja jong, haar vader heeft er alles doorgejaagd hé. Dat was geen minne kerel hoor. Heel zijn leven gehoord en getamboerd en alles opgetoereloerd *(moet zelf lachen om zijn rijmelarij)* .

GUNTER : Maar kan zij die boel dan niet verkopen? Het kasteeltje en het park is toch een heel bezit?

(Josfin schudt driftig het hoofd terwijl zij voor Gunter komt staan en machteloos huilt. Staf geleid haar aan zijn arm terug naar haar plaats. Als zij terug is geïnstalleerd op haar tafel geeft zij hem genadig een tik met de waaier op zijn arm. Staf achter toog.)

STAF : Zo'n kasteel moet goed onderhouden worden jong. Er is al generaties niets meer aan gedaan. Het is nu een echte ruine. Het lekt er overal en al de kunstschaten zijn al lang verkocht. Tot overmaat van ramp wil zij het niet verkopen. Zij blijft er eenzaam en zot van miserie rond spoken, kan er geen afscheid van nemen.

GUNTER : Marianneke al gezien?

STAF : Maar nee Romeo, *(kijkt op de klok)* 't Is nog geen elf uur hé.

JUL : Ha, dat juffrouwke van de boekerij. Hebt ge het van haar te pakken Gunter?

Verliefdheid is anders een gevaarlijke ziekte hoor jong. Ik hoop dat ik zo'n griep nooit meer zal krijgen. Het brengt alleen miserie.

STAF : Zeg zwartkijker, ge moet die jongen nu niet bang maken hé. Het zijn nu allemaal geen Roza's gelijk die van u.

(Staf wil genietend drinken van zijn pint doch zet deze schielijk op de spoelbak want Irma komt binnen langs deur zaal. Zij bemerkt de pint op de spoelbak.)

IRMA : Wat is dat ? Tapt ge nu al pinten voor er iemand één vraagt?

STAF : *(olijk loerend naar de klanten)* Ik heb juist een nieuw vat aangestoken "o teerbeminde". Dit hier is den aftap.

IRMA : Och gij weet overal iets op gij. Hebt ge nog niets uitgevonden tegen het failliet gaan?

(Irma zet emmer binnen en wringt haar opnemer uit om den dorpel van zaal af te kuisen. Staf gebaart naar haar achterste. Hij stopt echter bruusk want Marianneke komt binnen .)

MARIANNE : Dag allemaal.

(Irma stopt in allerijl met haar werk en haast zich achter de toog. Dit is duidelijk een klant die in haar smaak valt.)

IRMA : Een koffieke zeker, Marianneke? Koud hé kind.

(Marianne neemt plaats aan het tafeltje waar Josfin bovenop troont)

MARIANNE : Ja madam Irma, dat mag je zeggen. Er is geen mens in de bibliotheek. En het is nu toch echt weer om te lezen.

(Irma bedient Marianne neemt kuisgerief op en af langs keukendeur)